

# Rikoksen ja rangaistuksen filosofia

Toimittaneet

Esko Yli-Hemminki

Sakari Melander

Kimmo Nuotio



Gaudeamus



Copyright © 2022 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy  
[www.gaudeamus.fi](http://www.gaudeamus.fi)

Kansi: Pekka Krankka  
Kannen kuva: Gerard Dukker /  
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (CC BY-SA 4.0)

KL 33, 11 • UDK 34, 1

ISBN 978-952-345-201-5

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2022

# Sisällys

Johdanto . . . . .	11
<i>Esko Yli-Hemminki, Sakari Melander &amp; Kimmo Nuotio</i>	

## I

### RANGAISTUSTEORIOISTA

1 Johdatus rangaistusteorioihin. Miksi rangaista ja millä perusteilla? . . . . .	21
<i>Esko Yli-Hemminki, Sakari Melander &amp; Kimmo Nuotio</i>	
2 Ekspressiivinen rangaistusteoria. Rangaistus moitteena tai kommunikaationa. . . . .	37
<i>Esko Häkkinen</i>	
3 Mitä merkitystä rangaistuksella on? . . . . .	52
<i>Antti Kauppinen</i>	
4 Utilitarismin klassikot ja suomalaisen kriminaalipolitiikan hyöty–haitta-vertailu. . . . .	69
<i>Matti Häyry</i>	

## II

### RANGAISTUKSEN OIKEUTUKSESTA

5 Seuraamusjärjestelmämme rangaistusteoreettisten painotuksien muutokset . . . . .	89
<i>Jalo Vatjus-Anttila</i>	
6 Vankilan ja vapauden rajat. Pohdintoja vankilan muutoksesta ja legitimitetistä . . . . .	114
<i>Noora Lähteenmäki</i>	
7 Oikeus ilman vankiloita. . . . .	127
<i>Ari Hirvonen</i>	

### III

#### RIKOSVASTUU JA SYYLLISYYSPERIAATE

- 8 Onko moraalisen vastuun idea epäreilu? . . . . . 145  
*Maija Aalto-Heinilä*
- 9 Geenitkö syypäitä? Filosofisia ja empiirisiä näkökulmia  
moraaliseen vastuullisuuteen . . . . . 165  
*Aku Visala & Antti Latvala*
- 10 Harkinta, teko, seuraus. Kausaalinen ja juridinen vastuu  
rikosoikeudessa . . . . . 189  
*Tuomas K. Pernu*
- 11 Syyllisyysperiaatteen oletama toimija ja tämän ominaisuudet. . . 216  
*Esko Yli-Hemminki*
- 12 Syyllisyysperiaate ja toisintoimimismahdollisuuden ongelma . . . 239  
*Tatu Hyttinen*

### IV

#### RIKOSLAIN YLEISTEN OPPIEN FILOSOFIAA

- 13 Rikoksen yrityksen rangaistavuuden filosofia . . . . . 259  
*Sakari Melander*
- 14 Syy ja seuraus. Mistä laiminlyöjä voi olla vastuussa? . . . . . 276  
*Johannes Koskenniemi & Jussi Tapani*
- 15 Kieltoerehdys. Vapauttaako tietämättömyys kielletyn ja  
sallitun rajoista rikosvastuusta? . . . . . 292  
*Matti Tolvanen*
- 16 Sokea rikosoikeus ja feministinen kritiikki . . . . . 313  
*Daniela Alaattinoğlu & Johanna Niemi*

### V

#### RIKOSLAIN HENKILÖITÄ

- 17 Rikosoikeuden subjekti . . . . . 333  
*Visa Kurki*
- 18 Voiko yhtiö tehdä rikoksen? Yhtiö moraalisen ja rikos-  
oikeudellisenä toimijana . . . . . 346  
*Heli Korkka-Knuts*
- 19 Robotiikka, tekoäly ja vastuu . . . . . 364  
*Pekka Mäkelä & Raul Hakli*

## VI

### RIKOSLAIN KIELLOISTA JA VAPAUKSISTA

20	Narratiivinen omiminen ja kansalaistottelemattomuus . . . . .	379
	<i>Kati Nieminen</i>	
21	Oikeuden väärinkäyttö. . . . .	396
	<i>Kimmo Nuotio</i>	
22	Vapaus rikosoikeudellisena käsitteenä. . . . .	412
	<i>Minna Kimpimäki</i>	
23	Kielto. Yleisestä normiteoriasta rangaistus- ja kriminalisointiteorioihin. . . . .	428
	<i>Raimo Lahti</i>	
	Lopuksi. Rikosoikeuden filosofian merkitys. . . . .	442
	<i>Esko Yli-Hemminki, Sakari Melander &amp; Kimmo Nuotio</i>	
	Viitteet ja lähteet . . . . .	445
	Hakemisto . . . . .	535
	Tekijät . . . . .	542